

Vergi, Resim ve Harç İstisnası Uygulamasında Bankaların Sorumluluđu

BFS - 2008/11
İstanbul, 27.05.2008

Bankalarca kullanılan ihracat kredileri için “ihracatı teşvik mevzuatı” çerçevesinde vergi, resim, harç istisnası uygulanmaktadır. (9913812 sayılı karar-R.G.:31.12.1999/23923 ve 2000/1 sayılı Tebliğ-R.G.:14.1.2000/23933).

Bu istisnanın uygulanması için Vergi Resim ve Harç İstisna Belgesi alınması ve bu belgedeki ihracat taahhüdünün gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Damga vergisi ve harç konularında esasen, daha sonradan ilgili kanunlarda değişiklikler yapılarak istisna uygulaması getirilmiş ve TC Maliye Bakanlığı da düzenlemeler yapmıştır. Bu nedenle, “ihracatı teşvik mevzuatı” uygulamasında önemli olarak banka ve sigorta muameleleri vergisi (BSMV) istisnası kalmıştır.

Bu çerçevedeki BSMV istisnası için ihracat taahhüdünün gerçekleştirilmesi aranmakta ve taahhüdün gerçekleştirilmemesi halinde ise “uygulanan istisnaların ihracat taahhüdüne tekabül eden kısımları 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ve 6183 sayılı Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkında Kanun gereğince” tahsil edilmektedir. Görüldüğü üzere, ortada ciddi bir müeyyide bulunmakta olup, bunun da verilen istisna ile orantılı olmadığını söylemek mümkündür.

BSMV yapısı gereği dolaylı ve yansıtılabilir bir vergi olmakla beraber mükellefi bankalardır. Buna göre, müşterilere yansıtılan bu vergi banka tarafından beyan edilip ödenmektedir. Ancak, verilen kredilerdeki BSMV'nin kredinin maliyetinin bir parçası olması nedeniyle “ihracatı teşvik mevzuatı” çerçevesindeki BSMV istisnasının da ihracatçı firmalara tanınan bir teşvik olduğu kuşkusuzdur.

Uygulamada, bankalar her türlü kredi işlerinde verdikleri krediyi geri alırken kredi aslı ile birlikte faiz, BSMV, KKDF ve diğer banka masraflarını da tahsil etmekte ve bunları beyan edip ödemektedir. Ancak, “ihracatı teşvik mevzuatı” çerçevesinde ihracatçı firmalara sağlanan BSMV istisnası nedeniyle bu BSMV, firmalardan karşılık vs şeklinde işin başında alınmamakta ve sonradan da firmanın ihracat taahhüdünü gerçekleştirilmemesi nedeniyle müeyyide uygulanması aşaması geldiğinde Maliye Bakanlığı bunun muhatabını bankalar olarak uygulamaktadır. Oysa müeyyidenin muhatabı, taahhüt ettiği ihracatı yapmayan ihracatçı şirketler olmalı ve bankalara bu konuda bir sorumluluk yüklenmemelidir.

Zira, ihracat taahhüdünü kapatamayan ihracatçılar için ilgili idarenin devamlı süre uzatımına gitmesi ve oldukça uzayan bu sürelerde istisnadan yararlanan ihracatçıların tasfiye veya iflas gibi sebeplerle ortadan kaybolması sorunlar yaratmaktadır. Bankanın kredi verme aşamasında aldığı teminatların da değer kaybına uğradığını (zaten yıllardır ertelenen beyanlar nedeniyle uygulanan istisnaların hem vergi aslı hem de tüm gecikme cezalarını karşılayacak teminat alınması fiilen mümkün değildir) düşündüğümüzde, başlangıçta alınmayan BSMV'nin gecikme zammı ile katlanarak büyümesi ve bunun da bankalardan istenmesi hakkaniyete ve hukuka aykırıdır. Bankaların sonradan bu vergiyi ihracatını gerçekleştirilemeyen firmadan

tahsil etmeleri konusunda 6183 sayılı Kanun gibi yasal bir güçleri de yoktur.

Dolayısıyla, BSMV açısından Vergi İdaresi'ne muhatap her ne kadar bankalar ise de, bu verginin de, tanınan istisnasının da gerçek muhatabı ihracatçı firmalardır. Verginin nihai yüklenicisi bu firmalardır. Bankalar burada sadece müşteriden aldıkları vergiyi yatıran bir ödeme aracı niteliğindedir. İhracatçı firmanın taahhüdünü gerçekleştirememesinin müeyyidesi bankalara yüklenmemelidir. Vergi yargısında bu doğrultuda olan gerek Danıştay, gerekse Danıştay Dava Daireleri Genel Kurulu, Vergi Mahkemesi, Bölge İdare Mahkemeleri nezdinde birçok yargı kararı bulunmaktadır. Bu kararlara göre; "BSMV istisnasından belge sahibi ihracatçı firma yararlanmıştı. Dolayısıyla, vergi resim harçların bu belgeyi kullanan ihracatçı firmadan istenmesi gerekir. İhracata ilişkin işlemlerde sadece aracılık eden bankanın sorumlu tutularak gecikme zamlı vergiye muhatap tutulmasında yasaya uyarlık görülmemiştir". Vergi yargısındaki genel yaklaşım bu olmakla beraber bazı münferit farklı kararlar da vardır. Bu sebeple, muhatap olunan tarhiyatlarla ilgili olarak dava açılmasına devam edilmeli ve öte yandan da Gelir İdaresi Başkanlığı nezdinde bankaların sorumlu tutulması uygulamasının kaldırılması veya daha pratik takip-kontrol prosedürü getirilmesi için girişimlerde de bulunulmalıdır.